

درس ۶: نواحی فرهنگی

ناحیه فرهنگی: بخشی از سطح زمین که در آن فرهنگ ویژه ای (زبان، دین، عقاید، سبک زندگی روزانه و .....) غالب می باشد و به سبب همان فرهنگ ویژه از سایر نواحی جدا می باشد.

زبان : از مهمترین شاخص های فرهنگی که برای افرادی که با آن تکلم می کنند هویت مشترکی می دهد و معنی الفاظ را فقط گروهی که در آن مشترک اند درک می کنند و می فهمند.

زبان عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ است چون انسان ها از طریق آن ،اطلاعات، تجربه ها، ارزش ها و آداب و رسوم را به نسل بعد منتقل می کنند.

خانواده زبانی : گروه بزرگی از زبان هاست که یک ریشه اصلی دارند.

مثلا مردم انگلستان ، اسپانیا، روسیه ، هند و ایران با اینکه با زبان های مختلف صحبت می کنند چون یک ریشه مشترک دارند جزء خانواده زبانی هند و اروپایی محسوب می شود.

کشورهایی که از نظر زبانی هم خانواده اند را می توان **یک ناحیه زبانی** به حساب آورد.

سه خانواده زبانی مهم و پر تکلم در جهان :

۱- خانواده هند و اروپایی : زبان ایرانی : فارسی- پشتو- تاجیکی- دری- کردی- بلوچی- طبری- گیلکی - تالشی

نکته: بزرگ ترین و گسترده ترین گروه زبانی دنیاست که یکی از زیر شاخه های آن ایرانی است.

۲- خانواده چینی تبتی : در آسیای شرقی مهم ترین شاخه آن ماندارین چینی

سامیایی : زبان مردم عرب و یهود

۳- خانواده آفرو- آسیایی

حامیایی : مردم شمال آفریقا

نکته : مهم ترین و معروف ترین شاخه آن عربی که در بین مردم شمال آفریقا و جنوب غربی آسیا رواج دارد.

علت اهمیت زبان عربی:

- ۱- زبان رسمی ۲۰ کشور و یکی از زبان رسمی سازمان ملل متحد است.
- ۲- زبان قرآن است.

فعالیت

۱- چرا سه زبان چینی ، انگلیسی و اسپانیایی از پر متکلم ترین زبان های جهان محسوب می شوند؟ برای هر مورد دلیل بیاورید.

زبان چینی ، زبان بیش از یک میلیارد نفر از مردم زرد پوست ناحیه آسیای شرقی است و دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخن گو است.

زبان انگلیسی، زبان رسمی و اداری بی از ۵۰ کشور جهان است. همچنین زبان انگلیسی در اغلب نرم افزار های رایانه ای و متون علمی و تحقیقاتی بین المللی استفاده می شود.

زبان اسپانیایی نیز زبان مادری بیش از ۳۵۸ میلیون نفر است و ۱۶ درصد آمریکایی ها با این زبان تکلم می کنند و این زبان ، زبان دوم ایالت متحده آمریکاست.

تغییر در الگوی پراکندگی زبان ها

عواملی چون جنگ – فتح سرزمین ها – تجارت و مهاجرت مردم موجب گسترش برخی زبان ها و تغییر در نواحی زبانی شده است.

یکی از مهم ترین تغییرات تاریخی در الگوهای زبانی در قرن ۱۵ و ۱۶ میلادی معروف به عصر اکتشافات جغرافیایی آغاز شد.

در قرن ۲۰ و ۲۱ با پیشرفت های صنعتی و گسترش ارتباطات برخی زبان ها مانند **انگلیسی** در سراسر جهان به کار گرفته شد.

تنوع زبانی

برخی کشورها با حفظ زبان های ملی و بومی و محلی خود سعی دارند هویت فرهنگی شان پابرجا بماند. مثلا کانادا با اینکه کشوری انگلیسی زبان است در ایالت کبک زبان رسمی آن فرانسوی می باشد که مسؤلان این ایالت برای حفظ و ترویج این زبان بیشتر تابلوهای راهنمایی و رانندگی و نام فروشگاه ها را با زبان فرانسوی نوشته اند.

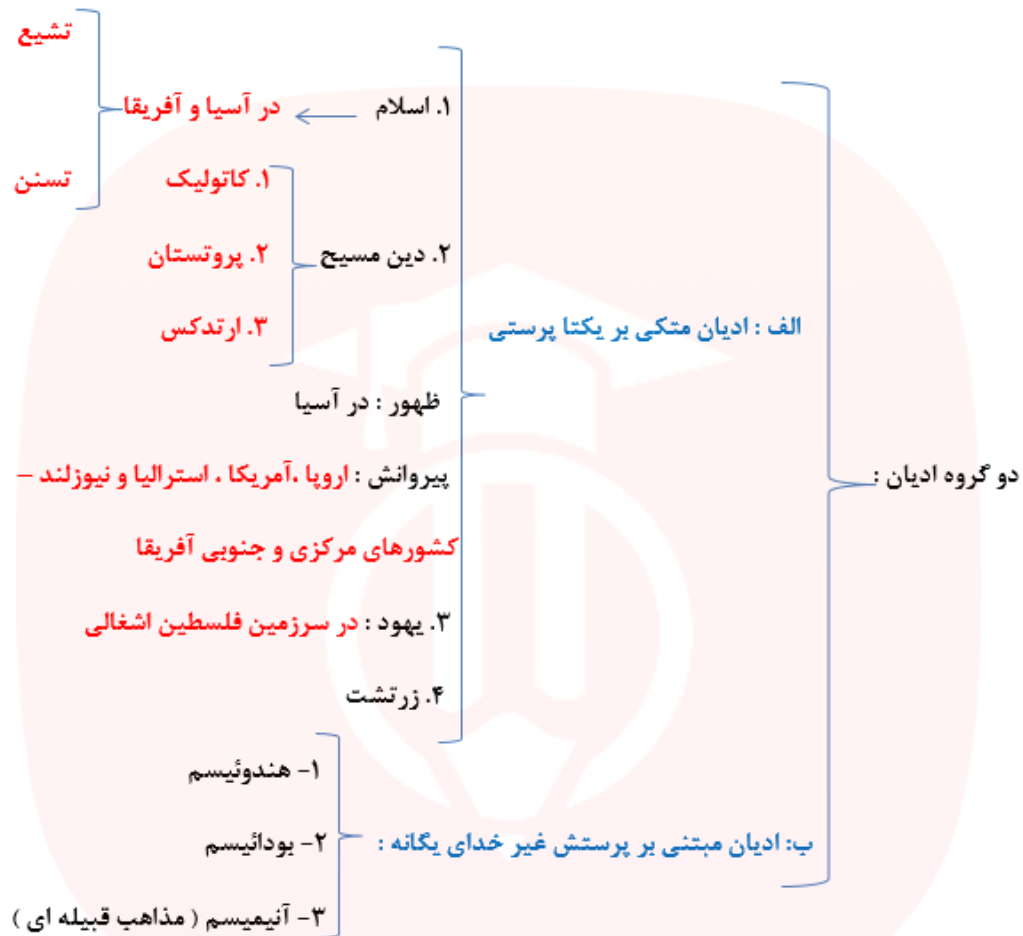
در **انگلستان** مردم ناحیه **ولز** به زبان **ولزی** صحبت می کنند. این ها نیز با اقداماتی از جمله ایجاد کانال تلویزیونی و نوشتن و نشر کتاب های ادب و قصه برای ترویج این زبان تلاش می کنند.

دین : دین بر قوانین اجتماعی – عقاید – ارزش ها و رفتارها تأثیر زیادی دارد.

به طور کلی ادیان به دو گروه تقسیم می شوند :

مای دارس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

چشم انداز فرهنگی

چشم انداز یعنی منظره قابل رویت از یک مکان ، ساختمان ، بناها ، سبک معماری و ..... که در یک چشم انداز مشاهده می شود. انسان ها با تغییراتی که در محیط های طبیعی بوجود می آورند **چشم انداز های فرهنگی** شکل می دهند.

دین و چشم اندازهای فرهنگی

در بین عناصر فرهنگی دین نقش مهمی در خلق چشم انداز های فرهنگی دارد. پیروان یک دین با توجه به اعتقادات و باورهایی که دارند چشم اندازهای خاصی در قالب معماری و مجسمه سازی و اماکن مقدس بوجود می آورند.

نواحی فرهنگی عمده جهان

جغرافیدانان برای مطالعه و شناخت تنوع فرهنگی سطح زمین را به نواحی فرهنگی تقسیم کرده اند. شباهت در یک یا چند عامل، هر ناحیه را از نواحی دیگر متمایز می کند. در نقشه زیر جهان به شش ناحیه فرهنگی تقسیم شده است.

مای دارس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

پخش فرهنگی

پخش فرهنگی از زمان های قدیم وجود داشته بطوری که بسیاری از ابداعات که در تمدن های اولیه شکل گرفته مانند شیوه کشاورزی و خط - تولید سلاح جنگی . . . . . کم کم از ناحیه مبدأ به سایر نواحی اطراف گسترش یافته است.

در گذشته **جنگ و داد و ستد میان نواحی** نقش مهمی در پدیده پخش فرهنگی داشته است. برای مثال می توان به آمد و شد کاروان ها در جاده ابریشم اشاره کرد.

در دنیای امروز علاوه بر مهاجرت ، داد و ستد، گردشگری و جهان گردی ، **استفاده از انواع رسانه ها و انقلاب در فناوری و اطلاعات و ارتباطات** نقش مهمی در پخش فرهنگی دارد.

گاهی دو ناحیه فرهنگی به هم خیلی نزدیک اند و پدیده فرهنگی در اثر تماس مستقیم مردم از ناحیه ای به ناحیه دیگر منتقل می شود.

مثلا ورزش هاکی که مبدأ آن کشور کانادا است اما در بین مردم ایالات متحده امریکا و نواحی مرزی آن کشور با کانادا رواج دارد.

امروزه فرایند یکسان سازی فرهنگ ها و توسعه فرهنگ کشورهای سلطه گر خطری بزرگ برای فرهنگ و هویت ملی و بومی نواحی جهان می باشد.

سؤالات درس ششم

۱- ناحیه فرهنگی چیست؟

۲- منظور از خانواده زبانی چیست؟

۳- سه خانواده زبانی مهم و پر تکلم جهان را نام ببرید.

۴- یکی از زیر شاخه های زبان خانواده هند و اروپایی چه نام دارد؟

۵- مهم ترین و پرگویش ترین زبان های ایرانی را نام ببرید.

۶- دومین خانواده بزرگ زبانی چه نام دارد؟ بیشتر در کجا رواج دارد و معروفترین شاخه آن چه نام دارد؟

۷- زبان قوم سامی و حامی بیشتر در کدام مناطق رواج دارد؟

۸- معروفترین و مهم ترین زبان خانواده آفرو - آسیایی چه نام دارد در کجا قرار دارد؟

۹- چرا زبان عربی اهمیت ویژه ای دارد؟

۱۰- چه عواملی موجب گسترش برخی زبان ها و تغییر در نواحی زبانی شده است؟

۱۱- بطور کلی ادیان به چند دسته تقسیم می شوند؟ با ذکر مثال.

۱۲- دین اسلام بیشتر در قاره های ..... و ..... پراکنده شده و ..... و .....
دو مذهب بزرگ این دین می باشد.

۱۳- دین مسیح در کجا ظهور کرد و شمار پیروانش در کدام مناطق بیشتر است و سه مذهب بزرگ این
دین را نام ببرید.

۱۴- از مراکز تجمع یهودیان سرزمین ..... است.

۱۵- در گذشته چه عاملی نقش مهمی در پدیده پخش فرهنگی داشته است با ذکر مثال؟

۱۶- در دنیای امروزی چه عواملی نقش مهمی در پخش فرهنگی دارند؟

۱۷- امروزه کدام عوامل خطری بزرگ برای فرهنگ و هویت مل و بومی نواحی جهان به شمار می آیند؟

پایان درس ششم

مای دارس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir